

07724/115

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

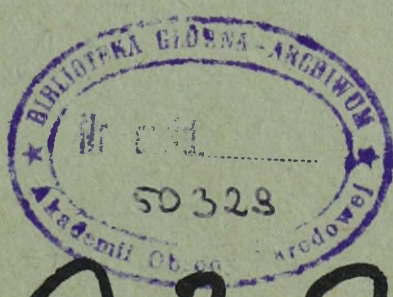
WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

Egz. Nr 4

**KIERUNKI DOSKONALENIA SZKOLENIA
OPERACYJNO-TAKTYCZNEGO WOJSK LOTNICZYCH**
Doświadczenia i wnioski z ćwiczeń prowadzonych w 1984 r.

50329

WARSZAWA

1985

07724/1115

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

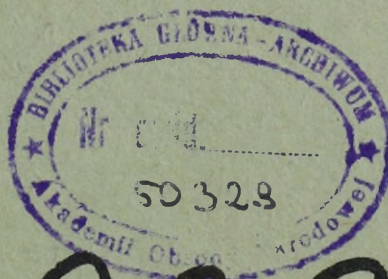
WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

Egz. Nr4

KIERUNKI DOSKONALENIA SZKOLENIA OPERACYJNO-TAKTYCZNEGO WOJSK LOTNICZYCH Doświadczenia i wnioski z ćwiczeń prowadzonych w 1984 r.

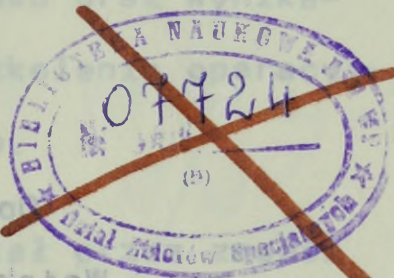
50329

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

Egz. nr. ... 2

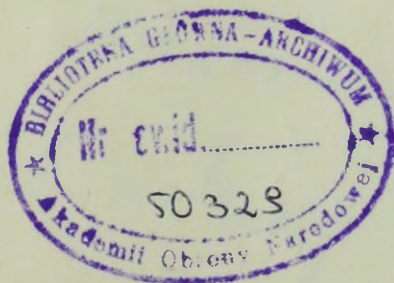
Prot. 706/pt. 07. 07 *Am*

KIERUNKI DOSKONALENIA

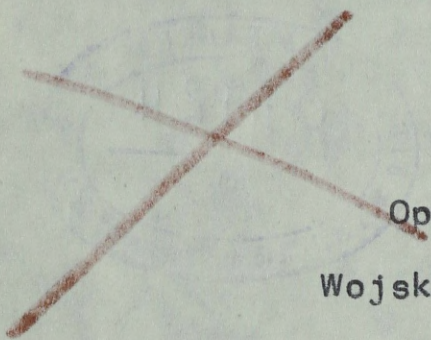
SZKOLENIA OPERACYJNO-TAKTYCZNEGO WOJSK LOTNICZYCH

/Doświadczenia i wnioski z ćwiczeń prowadzonych
w 1984 roku/

JAWNE

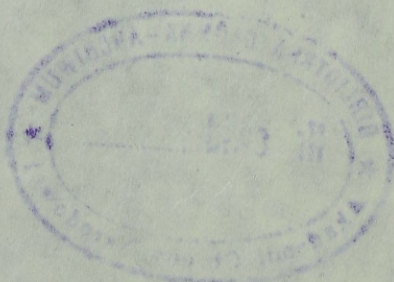
Edytor

Opracował zespół oficerów Dowództwa
Wojsk Lotniczych pod kierownictwem
gen. bryg. pil. Jerzego ZYCHA.

SKOŁA OPERACYJNO-TAKTYCZNO-LOGICZNA WOJSK LOTNICZYCH

Niewiadomości i wiadomości z życia i działalności
w 1982 roku

Materiał zawiera doświadczenia i wnioski z ćwiczeń narodowych i międzysojuszniczych prowadzonych przez Wojska Lotnicze w 1984 roku oraz wynikające z nich kierunki doskonalenia szkolenia operacyjno-taktycznego w Wojskach Lotniczych.

Materiał ten opracowany został przez zespół oficerów pionu operacyjnego Dowództwa Wojsk Lotniczych pod kierownictwem Szefa Sztabu Wojsk Lotniczych gen.bryg.pil. Jerzego ZYCHA.

Opracowanie może służyć do prac badawczych oraz jako pomocniczy materiał szkoleniowy dla słuchaczy i wykładowców Akademii Sztabu Generalnego WP.

DOWÓDZTWO WOJSK LOTNICZYCH

Nr 0564

T A J N E

Egz. nr 0004

1985 LUT 26

60-929 Poznań 9

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH
 I GOSPODY POWIETRZYNI I PRACI
 AKADEMII SZTABI GŁÓWNEJ
 Nr 0163
 Wpisano dn. 11.03.1985 r.
 Ark. ep 154

KIERUNKI DOSKONALENIA SZKOLENIA OPERACYJNO-TAKTYCZNEGO

WOJSK LOTNICZYCH

plk Pobuszynski
d/w

/Doświadczenia i wnioski z prowadzonych ćwiczeń/

10.4.85

- plk Marbawa*
- plk Siemczak 28.03.85*
- plk Sursda 11.3.85*
- plk Chawro 27.03.85*
- plk Jwisznicki 29.03.85*
- plk v. Mchanicki 2.04.1985 r.*

- materiał b. ciekawy wymagający dalszych
 pogłębiionych studiów;
 - do wytrzymania i wdrożenia
 do procesu dydaktycznego katedry

18.03.85

SPIS TREŚCI

Strona

WSTĘP	3
1. Wzłowe problemy przegrupowania wojsk lotniczych frontu na kierunek operacyjny oraz prowadzenie działań bojowych w początkowym okresie wojny i w toku frontowej operacji zaczepnej	5
2. Charakterystyka działań lotnictwa w walce z systemami rozpoznawczo-uderzeniowym nieprzyjaciela	10
3. Kierunki doskonalenia systemu dowodzenia wojskami lotniczymi frontu i armii	15
WNIOSKI KOŃCOWE	21

W S T Ę P :

Dynamiczne, wręcz skokowe wprowadzanie do uzbrojenia nowej techniki wojskowej oraz koncepcje jej użycia w działaniach bojowych przez potencjalnego nieprzyjaciela, przy posiadaniu po stronie własnej sprzętu lotniczego kolejnej generacji, stały się podstawą, podczas ćwiczeń prowadzonych w ostatnim okresie, rozwiązywania problemów wykorzystania wojsk lotniczych frontu w walce i operacji.

Po stronie nieprzyjaciela eksponowano prowadzenie działań bojowych z wykorzystaniem nowych systemów rozpoznawczo-uderzeniowych /PLSS, ASSAULT-BREAKER, ARGUS, SOTAS/, nowych generacji samolotów i środków przenoszenia broni jądrowej, w tym pocisków pierwszego uderzenia CRUISE i PERSHING-2 oraz broni neutronowej i toksyn.

Po stronie własnej, wojska lotnicze frontu występowały najczęściej w składzie narodowym. Jednostki wyposażone były w nowe typy samolotów /śmigłowców/: Su-22, Su-20, MiG-23 i 25, Mi-24D i W-3. Bardzo często w pasie frontu działała armia lotnicza Naczelnego Dowództwa na teatrze działań wojennych, co w sumie pozwalało lotnictwu wykonać stojące przed nim zadania. W ćwiczeniach szeroko stosowano środki walki radioelektronicznej, stwarzając pełniejszy obraz współczesnego pola walki /bitwy/ w sferze dowodzenia.

Treść szkolenia operacyjno-taktycznego obejmowała udział wojsk lotniczych frontu w odparciu zmasowanych nalotów środków napadu powietrznego nieprzyjaciela w operacji przeciwpowietrznej,

prowadzenie działań w operacji powietrznej oraz wsparcie wojsk frontu w operacji zaczepnej i powietrzno-morskiej operacji desantowej. Tematyka ta nie była zupełnie nowa, ale wymagała innego spojrzenia na zasady użycia lotnictwa w nowych jakościowo warunkach.

Do problemów, na rozwiązanie których skupiony został główny wysiłek szkoleniowy Wojsk Lotniczych zaliczyć należy:

- przegrupowanie jednostek wojsk lotniczych frontu /WLF/ na kierunek operacyjny z jednoczesnym wykonaniem zadań w operacji przeciwpowietrznej;
- udział WLF w zmasowanych uderzeniach w operacji powietrznej przy równoczesnym wsparciu wojsk lądowych odpierających uderzenia nieprzyjaciela;
- udział WLF w zmasowanym porażeniu ogniowym nieprzyjaciela i wywalczeniu lokalnego panowania w powietrzu w ważnych etapach operacji zaczepnej frontu, przy uwzględnieniu nowo wprowadzonej do uzbrojenia techniki lotniczej;
- użycie WLF do zwalczania systemów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela oraz tworzenia własnych grup rozpoznawczo-uderzeniowych i rozpoznawczo-ogniowych na szczeblu frontu i armii;
- doskonalenie wyposażenia i pracy obsad bojowych oraz wypracowanie zasad organizacji i funkcjonowania Pk SDE i OPL A, w tym dowództwa wojsk lotniczych armii oraz perspektyw podległości organizacyjnej centrów dowodzenia bojowego, grup dowodzenia bojowego lotnictwem, punktów naprowadzania i wskazywania celów, punktu radionawigacyjnego oraz oficerów wzrokowego naprowadzania lotnictwa.

1. WĘZŁOWE PROBLEMY PRZEGRUPOWANIA WOJSK LOTNICZYCH FRONTU NA
KIERUNEK OPERACYJNY ORAZ PROWADZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH
W POCZĄTKOWYM OKRESIE WOJNY I W TOKU FRONTOWEJ OPERACJI
ZACZEPNEJ

Przegrupowanie wojsk lotniczych frontu na kierunek operacyjny rozgrywane było w szeregu ćwiczeniach w różnych wariantach. Jako podstawowy przyjmowano wariant przegrupowania z jednoczesnym wykorzystaniem lotnictwa myśliwskiego do działań w systemie OPK w ramach operacji przeciwpowietrznej, przy czym pierwsze rzuty naziemnego zabezpieczenia jednostek lotniczych przegrupowywano wcześniej do rejonu poprawionego położenia.

Treścią etapu przegrupowania były trzy zasadnicze problemy:

- sprawne przegrupowanie rzutów naziemnego zabezpieczenia do rejonu poprawionego położenia, a następnie na kierunek operacyjny;
- sprawne organizowanie i prowadzenie działań przez lotnictwo myśliwskie w systemie obrony powietrznej kraju, a następnie przegrupowanie i działania w systemie obrony przeciwlotniczej wojsk frontu;
- wykorzystanie lotnictwa myśliwsko-bombowego lub jego zabezpieczenie przed zniszczeniem przez lotnictwo nieprzyjaciela.

Wszystkie realizowane przedsięwzięcia miały na celu zachowanie zdolności bojowej wojsk lotniczych frontu w początkowym okresie wojny oraz maksymalne skracanie czasu osiągania gotowości do działań z lotnisk operacyjnych dla zapewnienia sprawnego użycia w kolejnych wylotach.

Przyjmując jako zasadę - przegrupowanie rzutów naziemnego zabezpieczenia jednostek lotniczych do rejonu poprawionego położenia w okresie zagrożenia, wojska lotnicze frontu, głównymi siłami, mogą być wprowadzone do działań bojowych z rejonu wyjściowego już po około jednej dobie od rozpoczęcia wojny. Zastosowanie tego wariantu przegrupowania wymaga jednak zapewnienia lotniczemu rzutom naziemnym priorytetu w osiągnięciu rejonu poprawionego położenia, a następnie w przemieszaniu na lotniska operacyjne. Dotyczy to również drugich rzutów naziemnych, które będą przegrupowywały się bezpośrednio z lotnisk stałych na lotniska w rejonie wyjściowym już po wybuchu wojny.

Wydzielone siły lotnictwa myśliwskiego w początkowym okresie wojny będą brały udział w odpieraniu zmasowanego nalotu środków napadu powietrznego nieprzyjaciela w ramach operacji przeciwpo-
wietrznej. Przebazowanie zatem tych sił na kierunek operacyjny może być wykonane z jednoczesnymi działaniami bojowymi w systemie OPK. Należy stąd liczyć się z określonymi stratami oraz mieć na uwadze, że część zapasów bojowych środków materiałowych, a szczególnie rakiet i amunicji lotniczej zostanie zużyta w początkowym okresie działań. Istnieje więc potrzeba szybkiego uzupełniania strat i odpowiedniego zorganizowania odtwarzania tych zapasów na wszystkich szczeblach dowodzenia, a głównie na szczeblu operacyjnym. Stanowi to bowiem warunek wprowadzenia pełnosprawnej dywizji lotnictwa myśliwskiego do działań na froncie zewnętrznym.

Działania lotnictwa myśliwsko-bombowego w okresie przegrupowania mogą być różne. Może ono wystartować z lotnisk stałego bazowania wychodząc spod uderzenia, a następnie lądować na ocalałych lotniskach stałych i zapasowych. Może być rozśrodkowane

i ukryte w schronach, a następnie wykorzystane do wykonania uderzenia odwetowego. Może być również zastosowany wariant mieszany, w którym część sił IMB zostanie wyprowadzona spod uderzenia, a część ukryta w schronach. Wybór odpowiedniego wariantu zależy będzie od rozwijającej się sytuacji, a sprawność jego wykonania wpłynie w zasadniczy sposób na stopień zachowania zdolności bojowej lotnictwa i możliwość jego dalszego działania.

Wykorzystanie wojsk lotniczych frontu w działaniach po przegrupowaniu na kierunek operacyjny, a także zmniejszenie zagrożenia ze strony środków napadu powietrznego nieprzyjaciela zależy w znacznym stopniu od sprawności odtwarzania gotowości jednostek lotniczych do działań. Ćwiczenia potwierdziły konieczność dalszego doskonalenia obsługi oraz zgromadzenia odpowiednich sił i środków materiałowych w celu osiągnięcia gotowości do działań w możliwie najkrótszym czasie. Jest to problem wymagający ciągłego treningu, szczególnie w jednostkach przezbrajanych na nowe typy samolotów. Wynikła również potrzeba przeanalizowania i zweryfikowania podziału sił i środków do poszczególnych rzutów zabezpieczenia.

W miarę odtwarzania gotowości bojowej eskadr i pułków na lotniskach operacyjnych trenowano, podobnie jak w latach ubiegłych, działania urzutowane w ramach wsparcia wojsk osłonowych, a następnie zmasowane uderzenia w operacji powietrznej z przejściem do zmasowanego porażenia ogniowego nieprzyjaciela podczas wprowadzania do bitwy głównych sił wojsk frontu. Szczególną uwagę podczas tych zmasowanych uderzeń zwracano na ich organizację, a zwłaszcza wykonania jednoczesnego startu i zbiórki dużych grup lotnictwa, problemy zabezpieczenia nawigatorskiego, ostatecz-

grup uderzeniowych przez lotnictwo myśliwskie i środki walki radioelektronicznej, skuteczne pokonywanie OPL nieprzyjaciela, współdziałanie z wojskami raketowymi i artylerią oraz między grupami taktycznego przeznaczenia różnych rodzajów lotnictwa.

Organizacją zmasowanych uderzeń zajmowano się także w ćwiczeniach lat ubiegłych, ale głównie w ramach uczestnictwa w operacjach powietrznych mających na celu wywalczenie panowania w powietrzu. Operacja taka planowana była stosunkowo wcześnie i na organizację działań przeznaczano dostateczną ilość czasu. W ćwiczeniu "LATO-84" zapoczątkowano z powodzeniem stosowanie zmasowanych uderzeń również w ramach wsparcia wojsk. Przykładem może być zmasowane uderzenie mające na celu rozbicie odwodu operacyjnego wychodzącego do przeciwwuderzenia /3 KA /A/, w którym wzięły udział wojska lotnicze frontu oraz wydzielone siły armii lotniczej Naczelnego Dowództwa na teatrze, osiągając załamanie przeciwwuderzenia. Decyzji takiej sprzyjało wprowadzenie na uzbrojenie wojsk lotniczych frontu nowych samolotów o wysokich walorach bojowych, pozostawienie w dyspozycji dowódcy frontu większości wydzielonego na operację limitu lotów lotnictwa, a także przydzielenie określonych sił armii lotniczej Naczelnego Dowództwa.

Podczas ćwiczenia "LATO-84" zmasowane uderzenia lotnictwa stosowano również w innych ważniejszych etapach operacji zaczepnej takich jak: zabezpieczenie forsowania szerokich przeszkód wodnych, wprowadzenia do bitwy OGM i drugich rzutów, zabezpieczenie wysadzenia desantu operacyjnego oraz przeprowadzenia powietrzno-morskiej operacji desantowej. Podstawowymi obiektami uderzeń były lotniska nieprzyjaciela, jego środki napadu jądrowego

oraz silne zgrupowania wojsk. Przy takim sposobie działań udawało się uzyskiwać lokalne panowanie w powietrzu w wybranym rejonie na okres 4-6 godzin oraz niszczyć silne zgrupowania wojsk nieprzyjaciela, co pozwalało wojskom lądowym pomyślnie realizować zaplanowane zadania.

Do zadań bezpośredniego wsparcia wojsk wydzielono w tym ćwiczeniu tylko niewielką część lotnictwa myśliwsko-bombowego, zwłaszcza samoloty poddźwiękowe oraz całość lotnictwa wojsk lądowych.

Wnioski z ćwiczenia "LATO-84" skłaniają do dokonania korekty w stosowanym dotychczas podziale limitu lotów bojowych wojsk lotniczych frontu w operacji frontowej. Wobec jakościowo wyższych możliwości lotnictwa myśliwsko-bombowego należy pozostawiać jego większość w dyspozycji dowódcy frontu. Dowódcy armii natomiast dysponując zmniejszonym limitem lotów lotnictwa wojsk lotniczych frontu będą jednocześnie dysponowali pełnym limitem własnych pułków śmigłowców bojowych wchodzących w skład tworzonych wojsk lotniczych armii. Należy przy tym podkreślić, że wartość bojowa wojsk lotniczych armii znacznie ostatnio wzrosła przez wprowadzenie do uzbrojenia śmigłowców Mi-24, a w perspektywie przewiduje się dalszy rozwój tego lotnictwa. Tak więc dowódcy armii będą dysponowali niezbędnymi siłami lotnictwa do bezpośredniego wsparcia wojsk.

Weryfikacji natomiast powinny podlegać zadania pośredniego wsparcia planowane na szczeblu armii. Niewielki limit lotów lotnictwa myśliwsko-bombowego jakim będą dysponować dowódcy armii powinien być wykorzystywany jedynie do niszczenia najgroźniejszych dla wojsk armii środków nieprzyjaciela, a więc rakie-

towych środków napadu jądrowego, naziemnych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych typu ASSAULT-BREAKER oraz śmigłowców nieprzyjaciela na lądowiskach. Niekiedy siłami tymi mogą być zwalczane odwoły taktyczne i dezorganizowany system dowodzenia. Pozostałe zadania pośredniego wsparcia wojsk armii wykonywane będą według planu frontu.

Taki podział zadań lotnictwa myśliwsko-bombowego wpłynie również korzystnie na pracę w lotniczych związkach taktycznych i oddziałach, gdyż będą one otrzymywały większość zadań od dowódcy WLF bez konieczności precyzowania ich przez pośrednie ogniwa dowodzenia.

Ćwiczenie "LATO-84" pokazało, że w szkoleniu należy większą uwagę zwrócić na doskonalenie taktyki działań śmigłowców bojowych w ramach bezpośredniego wsparcia wojsk, żeby zapewnić jego ciągłość i skuteczność. Należy trenować działania na wezwanie z pola walki, utrzymując grupy śmigłowców w wysokich stopniach gotowości na wysuniętych lądowiskach. W większym niż dotychczas stopniu śmigłowce powinny być wykorzystywane do działań z zasadzek.

2. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ LOTNICTWA W WALCE Z SYSTEMAMI ROZPOZNAWCZO-UDERZENIOWYMI NIEPRZYJACIELA

Problem zwalczania systemów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela był przedmiotem szczególnej uwagi w wielu prowadzonych ćwiczeniach, a szczególnie w ćwiczeniu "KWIECIEŃ-84", "LATO-84" oraz ćwiczeniach dywizyjnych i pułkowych.

Wojska Lotnicze uzyskały w tej dziedzinie pewne doświadczenia, tak w zakresie planowania działań lotnictwa jak i wykonania zadań niszczenia niektórych elementów tych systemów.

Zasadniczą trudność w zwalczaniu systemów rozpoznawczo-uderzeniowych stanowi ich wykrycie, głównie ze względu na niewielkie rozmiary poszczególnych obiektów tych systemów, dobre maskowanie oraz brak kontrastowości /charakterystycznych cech/ odróżniających je od innych obiektów. Również możliwości w dokładności określenia współrzędnych są ograniczone. Powoduje to, że dane z rozpoznania lotniczego są niewystarczające do skutecznego zastosowania środków ogniolowych wojsk raketowych i artylerii. Wydaje się zatem, że przy posiadanych obecnie środkach rozpoznania lotnictwo uderzeniowe powinno być podstawowym środkiem walki z tymi obiektami. Trudności te mogą być pokonane jedynie wówczas, gdy utworzony zostanie na szczeblu frontu

silny, zintegrowany system rozpoznania, ujmujący zespoloną działalność rozpoznawczą różnych sił i środków rozpoznania wojskowego, w tym i lotnictwa rozpoznawczego. Nie mniej ważny wydaje się odpowiednio zorganizowany obieg informacji o wykrytych elementach systemów rozpoznawczo-uderzeniowych.

W aktualnej sytuacji pozostaje doskonalenie rozpoznania naziemnych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych zarówno przez załogi lotnictwa rozpoznawczego jak i nieetatowe załogi rozpoznawcze innych rodzajów lotnictwa. Wszystkie uzyskane o tych systemach informacje powinny być w pierwszej kolejności przekazywane w odpowiednio zorganizowanych sieciach powiadomienia.

Znacznie korzystniej przedstawiają się możliwości wykrywania powietrznych elementów, zwłaszcza zestawów ASSAULT-BREAKER, które mogą być niszczone przez lotnictwo myśliwskie.

W zwalczaniu wykrytych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych brało udział lotnictwo myśliwsko-bombowe i myśliwskie dyżurujące na lotniskach w gotowości nr 1, a niekiedy w powietrzu w strefach dyżurowania. Ponieważ zwalczanie tych obiektów traktowano jako zadania priorytetowe dla wszystkich środków ogniowych /obok zwalczania środków napadu jądrowego/, to do ich zwalczania stosowano również doraźne przecelowywanie grup lotnictwa myśliwsko-bombowego wykonującego aktualnie inne zadania ogniowe.

W ćwiczeniu "LATO-84" przewidywano głównie wykorzystanie do niszczenia elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela - mieszanych grup rozpoznawczo-uderzeniowych i rozpoznawczo-ogniowych organizowanych na szczeblu frontu i armii, w skład których wchodziły między innymi pododdziały lotnictwa myśliwsko-bombowego, rozpoznawczego i śmigłowców bojowych.

Działające w składzie tych grup pododdziały lotnictwa myśliwsko-bombowego wykorzystywano do niszczenia naziemnych elementów takich systemów jak: ASSAULT-BREAKER i PLSS. Działania załóg rozpoznawczych sprowadzały się nie tylko do ich wykrycia i określenia współrzędnych lecz także do natychmiastowego niszczenia wykrytych zestawów. Natomiast wydzielone do grup rozpoznawczo-ogniowych śmigłowce wykorzystywano jedynie do zwalczania elementów takich systemów jak ARGUS i SOTAS, rozmieszczanych w pobliżu rubieży styczności bojowej wojsk.

Szczególne role w zwalczaniu powietrznych elementów zestawów PLSS i ASSAULT-BREAKER przypadają lotnictwu myśliwskiemu.

Ćwiczenie wykazało, że takie możliwości posiadają w odniesieniu do systemu PLSS samoloty MiG-23, a samolot systemu ASSAULT-BREAKER mogą zwalczać samoloty MiG-21. Możliwości skutecznego działania samolotów MiG-21 zostały praktycznie potwierdzone w prowadzonych ćwiczeniach z pułkami lotnictwa myśliwskiego. Warto dodać, że do zniszczenia obiektu powietrznego wymienionych zestawów konieczne jest wydzielenie 6-8 myśliwców przy uwzględnieniu dotarcia do celu 2-4 samolotów.

Charakterystyczną właściwością lotnictwa jest możliwość samodzielnego organizowania lotniczych grup rozpoznawczo-uderzeniowych przeznaczonych do zwalczania różnych obiektów, a składających się z wydzielonych sił lotnictwa rozpoznawczego, myśliwskiego, myśliwsko-bombowego oraz śmigłowców bojowych i walki radioelektronicznej. Podjęte próby tworzenia takich grup w ćwiczeniach dywizyjnych i pułkowych, zdały egzamin.

W ćwiczeniach tych eksponowano głównie działania lotniczych grup rozpoznawczo-uderzeniowych podczas zwalczania naziemnych środków OPL nieprzyjaciela oraz obiektów naziemnych i powietrznych zestawów rozpoznawczo-uderzeniowych ASSAULT-BREAKER, a także lotniczych grup rozpoznawczo-ogniowych zwalczających zestawy rozpoznawcze SOTAS i ARGUS.

Podstawową zasadą działania tworzonych lotniczych grup rozpoznawczo-uderzeniowych i rozpoznawczo-ogniowych było wykrycie i określenie współrzędnych omawianych obiektów przez samolot /śmigłowiec/ rozpoznawczy lub naziemne radiotechniczne środki wykrywania, natychmiastowe wezwanie grup uderzeniowych, które pod osłoną środków walki radioelektronicznej niszczyły wykryte naziemne i powietrzne obiekty nieprzyjaciela. Należy dodać, że samoloty

rozpoznawcze bezpośrednio po wykryciu obiektów nieprzyjaciela atakowały je, co zwiększało możliwości ogniowe i ułatwiało zadanie grupom uderzeniowym.

Wnioski z taktyki działania lotniczych grup rozpoznawczo-uderzeniowych i rozpoznawczo-ogniowych potwierdzają konieczność jednoczesnego użycia grup kilku rodzajów lotnictwa o różnym przeznaczeniu. Wymaga to wydzielania i ciągłego utrzymywania określonych sił lotnictwa w najwyższych stopniach gotowości bojowej do wykonywania tych zadań, dokładnego przygotowania wariantów działania poszczególnych grup taktycznego przeznaczenia, ścisłego współdziałania między tymi grupami oraz bardzo sprawnego dowodzenia ze szczebla operacyjnego wydzielonymi dyżurnymi grupami samolotów. Zastosowanie jednoczesne powietrznych i naziemnych środków rozpoznania i walki radioelektronicznej oraz środków ogniowych zwiększało możliwości skutecznego obezwładnienia lub zniszczenia obiektów nieprzyjaciela bez strat lub przy minimalnych stratach własnych.

Problematyka zwalczania zestawów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela oraz tworzenia własnych grup rozpoznawczo-uderzeniowych i rozpoznawczo-ogniowych jest niezwykle złożona zarówno w sferze planistycznej jak i wykonawczej. Są to problemy stosunkowo nowe i trudno na obecnym etapie wyprowadzać ostateczne wnioski. Należy oczekiwać, że będą one szczegółowo badane i rozwijane w kolejnych ćwiczeniach, a dla prawidłowego szkolenia załóg lotniczych konieczne jest przygotowanie odpowiedniej bazy poligonowej, w tym również ruchomych poligonów.

5. KIERUNKI DOSKONALENIA SYSTEMU DOWODZENIA WOJSKAMI LOTNICZYMI FRONTU I ARMII

Dowodzenie wojskami lotniczymi frontu i lotnictwem armijnym organizowane i realizowane było w ostatnich ćwiczeniach z połączonych stanowisk dowodzenia Wojsk Lotniczych i Obrony Przeciwlotniczej. Wprowadzone po doświadczeniach uzyskanych w 1983 r. zmiany w strukturze wewnętrznej i wyposażeniu PŁSD WL i OPL Frontu przyniosły widoczne pozytywne efekty. Usytuowanie zespołu dowodzenia lotnictwem myśliwskim na centrum dowodzenia wojsk lotniczych frontu zapewniło dowódcy pełną informację o działaniach całego lotnictwa i umożliwiło bezpośredni udział w decydowaniu o jego użyciu, w tym również lotnictwa myśliwskiego. Zachowane przy tym zostały wypracowane i sprawdzone podczas ćwiczeń w latach 1981-1983 powiązania funkcjonalne i informacyjne zespołu dowodzenia lotnictwem myśliwskim z centrum dowodzenia wojsk obrony przeciwlotniczej. Modernizując wozy sztabowe połączonego centrum dowodzenia wygospodarowano dodatkowo miejsca pracy dla grup operacyjnych lotnictwa współdziałającego /sojuszniczego/.

Rozwijany dodatkowo na PŁSD WL i OPL punkt dowodzenia walką radioelektroniczną, zdał egzamin przydatności. W skromnej obsadzie oficerów wydział walki radioelektronicznej był w stanie uzgadniać wykorzystanie środków walki radioelektronicznej, opracowywać niezbędne dokumenty i kierować realizacją zadań. Można więc stwierdzić, że etap doświadczeń nad organizacją i strukturą wewnętrzną PŁSD WL i OPL Frontu należy uważać za zakończony. W dalszych ćwiczeniach doskonalone będzie jego funkcjonowanie i informatyczne zabezpieczenie w drodze do pełnej automatyzacji dowodzenia.

W zakresie informatycznego zabezpieczenia pracy dowództwa i sztabu wojsk Lotniczych frontu uzyskano również dalsze doświadczenia. Wykorzystując monitory ekranowe lub drukarki mozaikowe, oficerowie pracujący w poszczególnych zespołach funkcjonalnych PkSD WL i OPL Frontu uzyskiwali aktualne informacje o stanie i możliwościach sił i środków wojsk własnych i nieprzyjaciela. Pozwoliło to na wyeliminowanie wielu pracochłonnych czynności związanych ze zbieraniem i zobrazowaniem informacji. W przyszłych ćwiczeniach będzie rozważona możliwość zwiększenia ilości punktów abonenckich systemu informatycznego zabezpieczenia, w tym także na zapasowym i tyżowym stanowisku dowodzenia wojsk Lotniczych frontu. Zostanie również uaktualniona baza danych dla ośrodka obliczeniowego.

W zakresie dowodzenia lotnictwem na szczeblu armii weryfikowano dotychczasowe założenia dotyczące struktury organizacyjnej i wyposażenia połączonego stanowiska dowodzenia lotnictwa i obrony przeciwlotniczej armii /PkSDL i OPLA/ oraz pracy obsady bojowej. Obsadę PkSDL i OPLA stanowiły centra dowodzenia bojowego wojsk Lotniczych frontu, doraźnie powoływane etatowo dowództwa wojsk lotniczych armii cz. "W" oraz dowództwa i etatowa obsada stanowisk dowodzenia wojsk obrony przeciwlotniczej armii. Ukształtowane zespoły funkcjonalne w ramach połączonego stanowiska dowodzenia w sposób zróżnicowany wykonywały stojące przed nim zadania.

Grupa planowania działań bojowych lotnictwa utworzona z etatowego dowództwa wojsk lotniczych armii i oficerów centrum dowodzenia bojowego wojsk lotniczych frontu, pracując pod kierownictwem dowódcy wojsk lotniczych armii, była w stanie uzgadniać

w komórkach sztabu armii i opracowywać propozycje użycia lotnictwa, planować jego wykorzystanie i opracowywać podstawowe dokumenty takie jak: plan użycia lotnictwa, zarządzenie wstępne, zarządzenie bojowe, meldunek bojowy. Podstawę do pracy tej grupy stanowił zamiar i wytyczne dowódcy armii oraz zarządzenie bojowe i wytyczne dowódcy wojsk lotniczych frontu. Treść tego zarządzenia jako dokumentu nowego, wymaga jeszcze dalszej weryfikacji i dokładnego rozpracowania.

Zespół dowodzenia lotnictwem organizowany był w oparciu o siły i środki centrum dowodzenia bojowego wojsk lotniczych frontu, uzupełniony oficerem dowództwa wojsk lotniczych armii do utrzymania bezpośredniej łączności z pułkiem śmigłowców bojowych oraz dwoma oficerami specjalistami z lotnictwa myśliwskiego mającymi zapewnić dowodzenie tym lotnictwem. Zarówno istniejące centra dowodzenia bojowego wojsk lotniczych frontu, jak i tworzone dowództwa wojsk lotniczych armii nie były dotąd przygotowane do samodzielnego dowodzenia wydzielonymi siłami lotnictwa myśliwskiego. Praktyka jednak wykazuje, że PŁ SDL i OPLA powinny być przystosowane do dowodzenia również lotnictwem myśliwskim.

W ćwiczeniu "EKSPERYMENT-84" sprawdzony został wariant wykorzystania lotnictwa myśliwskiego do osłony wojsk polegający na wydzieleniu do dyspozycji dowódców armii niewielkiego limitu lotów bojowych lotnictwa /około 20%/, które dotychczas działało w całości według planu frontu.

Ćwiczenia wykazały, że koniecznym jest dokonanie wspomnianych zmian w obsadzie etatowej centrów dowodzenia bojowego wojsk lotniczych frontu, zorganizowanie kierunku łączności zespołu dowodzenia PŁSDL i OPLA z SD dywizji lotnictwa myśliwskiego oraz

zmodernizowanie PkSDL i OPL zapewniając dowódcy wojsk lotniczych armii dowodzenie wszystkimi rodzajami lotnictwa, w tym lotnictwem myśliwskim także.

Uzyskane podczas ćwiczeń doświadczenia potwierdzają, że modernizacja PkSDL i OPLA powinna objąć także zintegrowanie komórki ruchu lotniczego na połączonym stanowisku dowodzenia z zespołem uprzedzania wojsk OPL w jeden element strukturalny, co pozwoli na wyeliminowanie dwutorowości w obiegu informacji w systemie uprzedzania wojsk OPL o działaniach własnego lotnictwa i skróci czas obiegu tych informacji. Możliwe stanie się jednoczesne opracowywanie danych o ruchu lotniczym przez specjalistów lotnictwa i obrony przeciwlotniczej. Skrócenie czasu obiegu informacji o działaniach własnego lotnictwa można będzie również osiągnąć odstępując od obowiązującej dotąd zasady składania zgłoszeń o działaniach wszystkich grup lotnictwa do zespołu koordynacji ruchu lotniczego PkSD WL i OPL Frontu. Zgłoszenia o ruchu lotniczym powinny być kierowane do różnych komórek w zależności od rejonu działania grup lotnictwa. Należy podkreślić, że zarówno w ogniwie frontowym jak i armijnym połączone centra planowania i dowodzenia lotnictwem i wojskami OPL rozwiązują problemy bojowego użycia jedynie części sił lotnictwa myśliwskiego, wydzielonego ze składu WLF do oskony wojsk frontu /armii/. Natomiast komórki ruchu lotniczego i zespoły uprzedzania wojsk OPL koordynują działania całości wszystkich rodzajów lotnictwa AL ND, WLF i lotnictwa armijnego przelatującego nad ugrupowaniem wojsk własnych w pasie frontu /armii/ w celu zapewnienia bezpieczeństwa tego przelotu. Stąd uwzględniają niezwykle wagę problemu, ogrom zadań wykonywanych przez te zespoły

przy deficycie czasu w dynamice działań bojowych, konieczne jest pilne dokonanie skutecznych rozwiązań organizacyjno-funkcyjnych integrujących komórki ruchu lotniczego i zespoły uprzedzenia wojsk OPL oraz zapewnienie niezawodnego systemu obiegu informacji o przelotach własnych samolotów pozwalającego uprzedzić w wymaganym czasie środki ogniowe wojsk OPL we wszystkich ogniwach organizacyjnych. Ćwiczenie "EKSPERYMENT-84" dobitnie to potwierdziło, a wyprowadzone wnioski wskazały kierunki rozwiązań.

W dowodzeniu lotnictwem na szczeblu armii biorą również udział grupy dowodzenia bojowego lotnictwem /GDB/ i oficerowie wzrozkowego naprowadzania lotnictwa /OWNL/. Praktycznie jednak dotychczas brak jest oficerów wzrozkowego naprowadzania lotnictwa, a grupy dowodzenia bojowego lotnictwa nie dysponują wyposażeniem technicznym, które umożliwiłoby wykonywanie stojących przed nimi zadań.

W najbliższym czasie przewiduje się utworzenie dwóch dowództw wojsk lotniczych armii /przy POW i ŚOW/, w ten sposób powstanie organ dowodzenia lotnictwem, który będzie pierwszym etapem na drodze do przekazania oddziałów i pododdziałów LWL w podporządkowanie dowództwom OW. Organ ten stanie się elementem połączanego stanowiska dowodzenia lotnictwem i obrony przeciwlotniczej armii.

Ćwiczenia "PRZYJAŻŃ-84", "LATO-84" oraz "EKSPERYMENT-84" potwierdziły, że celowe jest pozostawienie CDB WLF na dotychczasowych zasadach podporządkowania i działania. Potwierdziły także konieczność zwiększenia ilości etatowych grup dowodzenia bojowego lotnictwem z trzech do czterech - pięciu /dla każdej

pierwszorzutowej armii/ i wyposażenie ich w opancerzone wozy dowodzenia /część w wozy dowódczo-sztabowe polowego zautomatyzowanego systemu dowodzenia wojskami szczebla taktycznego i część w identyczne lub podobne wozy - pozbawione jedynie środków automatyzacji dowodzenia. Ponadto w ćwiczeniach odczuwalny był brak oficerów wzrokowego naprowadzania lotnictwa na wozach dowódczo-sztabowych, wyposażonych w stosowną ilość radiostacji typu lotniczego i radiostacji pracujących w sieci dowódcy grupy dowodzenia bojowego oraz dowódcy pz /pcz/. Niezbędne jest również wyposażenie centrów dowodzenia bojowego wojsk lotniczych frontu i dowództw wojsk lotniczych armii w taką ilość środków, aby zapewnić im pracę w dwóch położeniach /SD i ZSD/.

Korzystnym dla zapewnienia sprawnego dowodzenia lotnictwem ze wspomnianych punktów dowodzenia będzie wprowadzenie nowego sprzętu łączności, jak: radiolinii troposferycznych, radiostacji R-845 oraz radiostacji KF zdalnego sterowania, które umożliwią współpracę systemu automatyzacji dowodzenia oraz rozbudowę systemu łączności utajnionej.

Charakterystycznym zjawiskiem w prowadzonych ćwiczeniach był ciągle postępujący deficyt czasu na przygotowanie do działań bojowych. Okazywało się, że klasyczna metoda wypracowania decyzji kolejno, na poszczególnych szczeblach dowodzenia jest obecnie mało przydatna. Przy tej metodzie bardzo często wykonawcy zadań nie mieli wystarczającej ilości czasu na przygotowanie się do ich wykonania.

Poszukując drogi do zwiększenia wspomnianego czasu konieczne jest w większym niż dotychczas stopniu i bardziej konsekwentne stosowanie metod pracy równoległej na kilku szczeblach dowodzenia.

Problematyka pracy równoległej na różnych szczeblach dowodzenia nie jest tak prosta. Wymaga wysokiego przygotowania dowództw i sztabów, a szereg zagadnień przemyślenia i rozpracowania. Niektóre z nich będą wymagały usankcjonowania odpowiednimi zarządzeniami. Warto jednak zająć się tym problemem bliżej, jeżeli dzięki temu wykonawcy zadań uzyskają więcej czasu na przygotowanie do ich wykonania.

WNIOSKI KOŃCOWE

Przedstawione kierunki szkolenia operacyjno-taktycznego Wojsk Lotniczych oraz doświadczenia z ćwiczeń pozwalają na sformułowanie głównych wniosków, które wymagają uwzględnienia w dalszej działalności szkoleniowej. Do nich należą:

1. Przegrupowanie wojsk lotniczych frontu na kierunek operacyjny będzie się odbywało w czasie zmasowanych działań lotnictwa nieprzyjaciela z jednoczesnym działaniem lotnictwa myśliwskiego WLF w systemie OPK. Należy przy tym widzieć realizm zagrożenia ze strony środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i możliwe straty lotnictwa na lotniskach stałych, zapasowych, a szczególnie operacyjnych.

W przegrupowaniu, jako główny cel należy widzieć skracanie czasu przegrupowania i jak najszybsze osiągnięcie gotowości do działań bojowych na lotniskach operacyjnych, zachowanie zdolności bojowej lotnictwa, zwłaszcza lotnictwa myśliwsko-bombowego, lotnictwa rozpoznawczego i transportowego oraz odtwarzanie zużytych bojowych środków materiałowych, zwłaszcza rakiet i amunicji lotniczej.

2. Należy przyjąć jako zasadę, że zmasowane uderzenia wojsk lotniczych frontu w operacji powietrznej będą stanowiły główny sposób działań lotnictwa w walce o panowanie w powietrzu i stworzenie warunków do operacji zaczepnej frontu. Trzeba przy tym mieć na uwadze, że istnieje konieczność posiadania odpowiednich sił lotnictwa do wsparcia wojsk lądowych odpierających uderzenia nieprzyjaciela. Najczęściej będzie to miało miejsce między kolejnymi wylotami w operacji powietrznej. Granica między operacją powietrzną, a wsparciem wojsk frontu w operacji zaczepnej jest dość płynna i nie zawsze można ją jednoznacznie określić. Zmasowane uderzenia lotnictwa wymagają odpowiedniego zabezpieczenia bojowego, a zwłaszcza: rozpoznania na korzyść grup uderzeniowych, skutecznych przedsięwzięć walki radioelektronicznej, osłony przez lotnictwo myśliwskie grup uderzeniowych /30-50% limitu IM/, umiejętnego pokonania OPL nieprzyjaciela, zabezpieczenia nawigatorskiego oraz umiejętnego przeprowadzenia własnych samolotów przez system obrony przeciwlotniczej wojsk frontu, a zwłaszcza w locie powrotnym. Planując zmasowane działania wojsk lotniczych frontu należy pamiętać o zachowaniu odwodu do zadań specjalnych i zabezpieczenia odtwarzania gotowości bojowej po wylądowaniu sił głównych.
3. Wprowadzenie nowej techniki lotniczej: samolotów Su-22 do wojsk lotniczych frontu i śmigłowców Mi-24 do lotnictwa wojsk lądowych, spowodowało nową jakość w działaniach lotnictwa. Zaistniała konieczność przewartościowania zadań. Ze względu na zwiększone możliwości bojowe, lotnictwo myśliwsko-bombowe będzie wykorzystywane do wykonania decydujących uderzeń na

najważniejsze obiekty mające zasadniczy wpływ na prowadzenie operacji /bitwy, czy walki/, z zasady według planu dowódcy frontu.

Natomiast śmigłowce bojowe będą wykonywać zadania bezpośredniego wsparcia wojsk według planu dowódcy armii. Spowodowało to konieczność zmiany proporcji w podziale limitu zachowując większość wysiłku lotnictwa myśliwsko-bombowego /około 70%/ w dyspozycji dowódcy frontu, a pozostałe 30% i całość limitu śmigłowców bojowych do działań według planu dowódcy armii. Tendencja zmierzająca do organizowania w większym niż dotychczas zakresie nalotów zmasowanych zmusza do ciągłego trenowania w jednostkach grupowych startów i lądowań a także wykonywania zbiórek oraz lotów we wspólnych ugrupowaniach bojowych różnych rodzajów lotnictwa. Znaczny nacisk należy położyć na organizowanie i praktyczne realizowanie współdziałania wewnątrz wspólnego ugrupowania różnych rodzajów lotnictwa oraz nawigatorskie zabezpieczenie działań.

4. W prowadzonych ćwiczeniach, a zwłaszcza w ćwiczeniu "LATO-84" wojska lotnicze frontu zapoczątkowały realizowanie zadania zwalczania niektórych elementów /naziemnych i powietrznych/ systemów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela. Zdołyto cenne doświadczenia w tym zakresie na szczeblu operacyjnym i taktycznym. Jednocześnie uwidoczniła się wielka złożoność i trudność w wykonaniu tych zadań. W dalszym ciągu należy zatem poszukiwać i wprowadzać do szkolenia wojsk nowe skuteczne sposoby zwalczania ogniowego tych systemów. Należy większą uwagę zwrócić na pozaogniowe przeciwdziałanie nowym systemom, a zwłaszcza na przeciwdziałanie technicznym środkom

rozpoznania zagrażającym bezpośrednio systemom radioelektronicznym eksploatowanym w wojskach lotniczych frontu i sposoby elektronicznego dezorganizowania pracy systemów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela.

5. Etap doświadczeń nad organizacją i strukturą wewnętrzną PkSD WL i OPL Frontu na dzień dzisiejszy należy uznać w zasadzie za zakończony. Obecnie widzi się potrzebę doskonalenia obsady bojowej tego stanowiska dowodzenia, dalsze rozwijanie zabezpieczenia informatycznego oraz przygotowania do automatyzacji dowodzenia.

W najbliższej perspektywie główny wysiłek zostanie skupiony na rozwiązaniu problemów organizacyjno-funkcjonalnych PkSDL i OPL Armii.

Organizacja nowych punktów dowodzenia i wyposażenie w nowy sprzęt /łączności, RSD/ będzie sprzyjać polepszeniu dowodzenia lotnictwem i usprawni współdziałanie z wojskami lądowymi, co będzie miało zasadniczy wpływ na lepsze wykorzystanie możliwości bojowych lotnictwa.

W dalszym ciągu należy widzieć celowość istnienia i działania centrów dowodzenia bojowego wojsk lotniczych frontu oraz ich udział w dowodzeniu lotnictwem, w tym lotnictwem armijnym, w składzie PkSDL i OPL Armii.

6. We współczesnych działaniach należy się liczyć z dalszym wzrostem deficytu czasu na wypracowanie decyzji, a zwłaszcza dla bezpośrednich wykonawców zadań bojowych. Dlatego obok ciągłego doskonalenia klasycznej metody wypracowania decyzji

według elementów sytuacji na poszczególnych szczeblach dowodzenia, należy stosować metodę równoległą według elementów decyzji w nowym znaczeniu. Metoda ta wymaga dalszych badań i poszukiwań oraz zebrania doświadczeń w tym zakresie na wszystkich szczeblach dowodzenia i w uczelniach wojskowych.

SZEF SZTABU WOJSK LOTNICZYCH

gen.bryg.pil. Jerzy ZYCH

DW Pł 0478 /KS/85.03.06

